

zooveel over natuurphilosophie gesproken wordt, dit begrip niet nauwkeurig gedefinieerd wordt.

De tweede opmerking geldt een punt, dat men als van zeer ondergeschikt belang zou kunnen beschouwen. Om legende-vorming tegen te gaan acht ik het echter gewenscht er even op te wijzen. Op blz. 36 schrijft Hepp: „De grijze Galileo werd door de inquisitie niet vervolgd omdat hij het wereldstelsel van Copernicus huldigde. Historisch onderzoek uit den laatsten tijd heeft integendeel bewezen, dat hem volle vrijheid was gegeven om zijn denkbeelden te propageeren, indien hij maar wilde toegeven, dat het *hypothesen* waren en geen eeuwige, onveranderlijke waarheden. Dit weigerde hij een tijd lang.” Deze voorstelling van het conflict is onjuist. Galilei werd veroordeeld, omdat hij op grond van natuurwetenschappelijke onderzoekingen een wereldbeeld aanvaardde, dat, naar het oordeel van zijn rechters, in strijd kwam met uitspraken der Heilige Schrift. De processtukken wijzen dit uit.¹⁾ Het is van belang hierop te wijzen, omdat er ook in den tegenwoordigen tijd nog telkens conflicten ontstaan tusschen theologen en natuuronderzoekers tengevolge van vermeende tegenstrijdigheid tusschen het langs natuurwetenschappelijken weg gevonden wereldbeeld en uitspraken der Heilige Schrift. Het boek van Hepp is er een voorbeeld van.

De tweede lezing handelt over *The principles of the Calvinistic philosophy of nature*. Eerst worden over de natuurphilosophie eenige opmerkingen van algemeenen aard gemaakt. Daarna wordt gewezen op het verband, dat er tusschen natuurphilosophie en algemeene philosophie behoort te bestaan. Daarna bespreekt Hepp het begrip hypothese. De definitieve resultaten van de natuurwetenschappen vormen geen eenheid, maar de phantasie maakt

1) De voornaamste overweging van het vonnis luidt: „dat aan deze heilige congregatie gebleken is, dat gij onder ernstige verdenking van ketterij staat, n.l. dat gij voor waar hebt gehouden de valsche en tegen de Heilige Schrift indruischende leer — volgens welke de zon in het middelpunt der aardbaan zou staan, zonder zich van het Oosten naar het Westen te bewegen, daarentegen de aarde zich buiten het wereldcentrum zou bewegen — en dat gij geloofd hebt, dat men dus zelfs een meening, waarvan uitdrukkelijk verklaard is, dat zij tegen de Schrift ingaat, des al niettemin voor waarschijnlijk houden en verdedigen kon”. A. MÜLLER, *Der Galilei-Prozess*, Freiburg 1909, blz. 153. Ook uit de afzweringsformule (l. c. blz. 155) blijkt duidelijk, dat Galilei veroordeeld is, omdat hij het wereldstelsel van Copernicus aanvaardde.